

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים
הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

**עמיתיות מיתר
ומקבליות התואר
"דוקטור לפילוסופיה"
לשנת תשפ"ב**

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים אשר נחנך בשלהי תשס"ז מבטא את מחויבות הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, לקידום התארים המתקדמים בחקר המשפט במטרה להכין את בוגריה לעמדות מנהיגות בתחומי השפיטה, הממשל, הארגונים החברתיים, הכלכלה והפרקטיקה המשפטית.

המרכז מציע מגוון תכניות לימוד לתלמידי מחקר בשלוש מסגרות: לימודים לקראת תואר שני עם תזה; לימודי תואר שלישי ומסלול ישיר לתואר שלישי. תוכנית הלימודים של מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים כוללת מבחר עשיר של קורסים בעברית ובאנגלית הנלמדים בכיתות קטנות, וכן סדנאות וסמינרים אשר מכשירים מומחים בשדות המשפט השונים. תכנית לימודים זו נבנתה כדי לספק לתלמידי המרכז כלים לקידום המשימה המחקרית שלהם בסביבה העוברת הליכים מתמשכים של התמקצעות וגלובליזציה. כל אלה מועברים על ידי סגל ההוראה המוביל בישראל, שמתגבר במספר משמעותי של פרופסורים נספחים ופרופסורים אורחים ממיטב האוניברסיטאות בעולם.

הקבוצה המחקרית הצעירה והתוססת של המרכז נהנית ממלגות קיום (המותנות בהקדשת זמן מלא למחקר), מסביבת עבודה תומכת הבאה לידי ביטוי בספרייה ברמה בינלאומית ובחדרי עבודה ייעודיים באגף פרנסיס ומארי-פרנס מינקוף, וכמובן מהנחיה ברמה אקדמית בינלאומית על ידי מיטב החוקרים והמרצים.

כחלק ממסלול ההכשרה לדוקטורט, יכולים המעוניינים לנסוע לסמסטר מחקר באוניברסיטאות עילית כגון אוקספורד, ייל והארורד. השילוב של סמסטר כזה עם תכנית ייעודית ועשירה, במסגרתה נחשפים לתמידי המרכז לעשרות מומחים ידועי שם למשפטים ממיטב בתי-הספר בעולם, הופך את התכנית שמציע המרכז לחלופה אטרקטיבית במיוחד ללימודים מתקדמים בחו"ל.

עמיתי מיתר הינה קבוצה נבחרת של תלמידי תואר שני ושלישי מצטיינים במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים.

פרופ' אריאל פורת נשיא אוניברסיטת תל אביב

מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים השפיע בצורה חסרת תקדים על לימודי התואר השני והשלישי במשפטים, באוניברסיטת תל אביב. בתי ספר למשפטים בעולם מבקשים ללמוד מניסיונו. בעקבות הקמת המרכז, מספר תלמידי התואר השלישי גדל באופן דרמטי, ואיכות עבודות המחקר היוצאות ממנו היא מיוחדת במינה. יוזמה משותפת של מר צבי מיתר ושל פרופ' חנוך דגן, בעידודו של עו"ד מאיר לינזו, היא שהניבה את ההצלחה המסחררת הזו. פרופ' רון חריס, הדקאן הקודם של הפקולטה למשפטים, בסיוע נדיב מאד של משפחת מיתר, המשיך בהצלחה רבה בפיתוחו של המרכז ובהבטחת המשכיותו, וכך גם עושה פרופ' ישי בלוק, דקאן הפקולטה למשפטים הנוכחי.

מרכז מיתר מביא מידי שנה פרופסורים אורחים ממיטב בתי הספר למשפטים בעולם. אין זה דבר של מה בכך "לגייס" פרופסורים באיכות כזו מכל קצוות תבל. התועלת הצומחת מכך לתלמידי הפקולטה למשפטים הלומדים אצלם היא עצומה, כמו גם לחברי הסגל של הפקולטה אשר משתפים איתם פעולה בדרכים שונות. אין בליבי ספק שהפקולטה למשפטים המצוינת שלנו היתה פחות טובה, אילו לא היה בה את מרכז צבי מיתר.

מרכז מיתר הוא מודל מוצלח במיוחד לפילנתרופיה. על פי מודל זה, פילנתרופיה היא שותפות בין הנדבן לבין המוסד: שניים שחוברים יחדיו על מנת להשיג מטרה משותפת, כאשר כל אחד מן השותפים תורם את חלקו, וכאשר היחסים ביניהם הינם נמשכים ולא חד פעמיים. אוניברסיטת תל אביב גאה מאד בשיתוף הפעולה ארוך השנים, והמוצלח כל כך, בין משפחת מיתר לבין הפקולטה למשפטים. משפחת מיתר הפכה ברבות השנים לשותפה חשובה של אוניברסיטת תל אביב כולה.

דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן ומנהל מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים

אני שמח להציג בפניכם את עמיתי מיתר ומקבלי התואר 'דוקטור לפילוסופיה' של בוגרי מרכז מיתר ללימודי משפט מתקדמים. כמדי שנה, זהו אחד הטקסים היפים והמרגשים שמתקיימים בפקולטה, והוא מזקק וממחיש את ייעודו של מרכז מיתר: הכשרת חוקרות וחוקרים מעולים העוסקים במחקר משפטי פורץ דרך, המצוי בחוד החנית של המחקר המשפטי.

במשך שנים רבות כיהנתי כחבר ועדת תלמידי מחקר וכן כיושב ראש הוועדה. ראיתי את מרכז מיתר נהגה, מוקם, מתעצב ומתפתח והופך להיות לא רק מודל למרכז ללימודי משפט מתקדמים, אלא גם ללימודים מתקדמים בתחומי ידע אחרים. ועכשיו, כדקאן הפקולטה, אני חש גאווה ושמחה על כך שאני ניצב בראש המרכז. המרכז הפך שם דבר בזירה המקומית והבינלאומית, באקדמיה ומחוצה לה. תודה מיוחדת שמורה מעל הכל לצבי מיתר ז"ל, אשר האמין ברעיון, התגייס להגשמתו, וביחד עם עפרה, דפנה ואביעד ליווה אותנו לאורך כל הדרך. אני אסיר תודה למשפחה שממשיכה להיות מחויבת בצורה יוצאת דופן להצלחתו הנמשכת של המרכז, והיא שותפה מלאה ונלהבת לעשייה במלוא מובן המילה.

מרכז מיתר משמש כחממה לעילית המשפטית של ישראל והוא מהווה מוקד של יצירה מחקרית עשירה של סטודנטים וסטודנטיות שמרביתם מקדישים את כל זמנם למחקר, חוזכים לשם כך למלגת קיום נדיבה מהמרכז. כיום, קרוב לארבעים (!) מבוגרי ובוגרות המרכז משמשים כמרצים וכמרצות באוניברסיטאות ובמכללות בארץ ובחו"ל. אין אוניברסיטה בישראל שבוגרינו אינם נמנים על חברי הסגל בה. בין הבוגרות שלנו נמנות שופטים ושופטות, בכירים במוסדות המדינה, בארגונים חברתיים, במשרדי עורכי הדין ובעמדות מפתח במשק. תוצרי המחקרים המבוצעים במרכז הניבו ספרים ומאמרים רבים ובכך הם תורמים תרומה חשובה לחברה ולמשק בישראל, וכמובן גם לספרות המשפטית בישראל ובעולם. בכך אנו מקדמים את התפיסה לפיה מחקר משפטי מעמיק תורם לחברה ולמדינה ומסייע לחולל בה שינויי עומק.

פעולתו ושגשוגו של המרכז תלויים בתמיכתם ובמעורבותם הנמשכת של תורמות, תורמים, ידידות וידידים רבים. התרומות הנדיבות, שעליהן אנו מודים מקרב לב, מאפשרות לנו לספק לתלמידות ולתלמידי המרכז סביבה אקדמית מן המעלה הראשונה, שבזכותה הם יכולות ויכולים להצטיין ולהגיע להישגים אקדמיים מסעירים. בזכות התרומות מוענקות מלגות, מוזמנים מרצים אורחים מרחבי העולם, מתקיימים קורסים ייעודיים וסדנאות מחקר של המרכז, נערכים כנסים בינלאומיים ועוד.

המרכז שינה סדרי עולם בתחום לימודי המשפט בישראל בכך שמיצב את התארים המחקריים במרכז העשייה וחיזק את מעמדה של הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב כאחד המוסדות המובילים בעולם ללימודי משפט.

בתום שנת הלימודים תשפ"ב יוענק תואר דוקטור לשבעה בוגרי ובוגרות מרכז מיתר ו-5 בוגרים קיבלו תואר שני מחקרי. תלמידי מיתר זכו גם השנה לפרסים ולהישגים רבים ובהם מלגת נשיא המדינה, ומלגת עזריאלי היוקרתית. כמו כן המשיכו תלמידי מיתר ליהנות גם השנה ממלגת הוות"ת לדוקטורנטיות מצטיינות מהקהילה החרדית, ומלגת הברונית אריאן רוטשילד, שהוענקו בשנה שעברה.

אלו הישגים נפלאים, והם נזקפים בין השאר לזכותם של פרופ' יצחק בנבג'י, יו"ר ועדת תלמידי המחקר, ולעבודתם המסורה של חברי הסגל האקדמי והמנהלי בפקולטה, ובמיוחד הצוות המסור והמוכשר של מרכז מיתר - מיכל לייבוביץ' ואילת אבריאל.

מרכז מיתר נמצא בתנופת צמיחה מתמדת, והמוניטין שלו אך הולכים וצומחים. אני גאה ונרגש לקחת חלק בעשייה זו ומאחל לפקולטה ולמשפחת מיתר עוד שנים רבות של סיפוק והגשמת חזונות.

ברכת משפחת מיתר

ברכות לבביות לכל הדוקטורים הטריים ומסיימי המסלול לתואר שני מחקרי במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים בפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב. אתם מצטרפים בזה לקבוצה נכבדה של בוגרי המרכז המשמשים כחוקרים, שופטים, מרצים למשפטים ורגולטורים המשפיעים השפעה ממשית על מערכת המשפט והחברה בישראל. בזכות עבודה נמרצת וטובה של דיקני הפקולטה לדורותיהם וסגל הפקולטה שמשקיע בתלמידי המרכז את כל מרצו וזמנו, הפך מרכז צבי מיתר לדוגמא ומופת לפקולטות למשפטים מובילות בעולם ועל כך גאוותנו.

בראשית המסע, כאשר פנה הדיקן דאז, פרופ' חנוך דגן לאבינו ז"ל, עו"ד צבי מיתר בניסיון לקבל את תמיכתו לחזונו להקמת המרכז, לא ניתן היה לשער את מידת ההצלחה שהשקעה זו תניב. אין ספק שמבין שלל המפעלות שעו"ד צבי מיתר ז"ל זכה ליזום וללוות בחייו, אין אחד שישנה למרכז בהיותו מראה מגדלת של מי שהיה: איש משפט, שהאמין בחשיבותו של חינוך ובתמיכה בדור הצעיר. האמין ועשה.

צבי מיתר ז"ל למד משפטים בפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים והקים משרד עורכי דין בשנת 1962. המשרד אשר הקים, משרד מיתר, הפך ברבות השנים למשרד הגדול והמוביל בישראל וכמו המרכז ללימודים מתקדמים, גם המשרד מהווה יד זיכרון לפועלו.

תודה לשותפנו לדרך: לכל התורמים התומכים במרכז ובמיוחד למשרדי עורכי הדין בישראל שמכירים בחשיבותו ובאיכות ההשכלה המשפטית שהוא מעניק, לדקאני הפקולטה לדורותיהם ובראשם לדקאן הנוכחי פרופ' ישי בלנק, לחברי הוועד המנהל ובמיוחד לעו"ד מאיר לינזן שמלווה את המרכז עוד טרם הקמתו, להנהלה האקדמית, לוועדת תלמידי מחקר, אנשי הסגל וכמובן לצוות המנהלי הנמרץ של המרכז. כולכם מהווים חלק חשוב בהצלחה. אנו גאים להיות שותפים שלכם ולחזות מקרוב בהצלחת בוגרי המרכז.

שאו ברכה,

עפרה אביעד ודפנה מיתר

מסיימי ומסיימות דוקטורט

ד"ר דנה אלכסנדר

בין זכויות לשייכות: מסע אל גבולות החוקתיות של זכויות אדם בישראל

מנחים: פרופ' שי לביא, פרופ' ניסים מזרחי

העבודה מבקשת לפענח את מורכבות מעמדה הציבורי של החוקתיות של זכויות אדם בישראל: מתי, ומאילו טעמים, מאבדת החוקתיות הליברלית אחיזה במעמד שנועד לה, כמוסד א-פוליטי מאחד הנשמך על הסכמה חברתית רחבה, והופכת בעצמה למוקד של מחלוקת ציבורית ופוליטית. לשם כך נערך מחקר אמפירי על שלושה מאבקי זכויות מהשנים 2000 ל-2015, שנתקלו בהתנגדות ציבורית רחבה והולידו תגובת-נגד פוליטית שסיכלה את הצלחתם. המחקר כלל ניתוח שיח איכותני של טקסטים מרובים שתיעדו את הפולמוס הציבורי סביב כל אחד מהמאבקים, כולל פרוטוקולים של דיוני כנסת, מאמרי דעה, מאמרים אקדמיים, מחאות ציבוריות, וכתבי טענות משפטיים. עולה מהניתוח כי בשלושת המקרים, מתנגדי המאבקים, מתוך המחנה הליברלי ומחוץ לו, הסתמכו על שיחי שייכות שהעמידו את ההגנה על גבולות הזהות קולקטיבית - לאומית, קהילתית, מקומית - מעל ההגנה על זכויות אדם. את הקושי השיחי והמוסדי של החוקתיות הליברלית להתמודד עם מה שנתפס כהתנגשות בין זכויות להגנה על גבולות הקולקטיב אני ממשיגה כ"אתגר השייכות". עומקו של אתגר זה מוסבר על-ידי ביקורות תיאורטיות, המצביעות על כך שזכויות אדם, בעלות ההגיון האינדיווידואלי והאוניברסלי, נסמכות בהכרח על גבולות של שייכות קולקטיבית ופרטיקולרית. ההכרה באתגר השייכות מעשירה את ההסברים הניתנים למשבר החוקתיות הליברלית, בישראל ובעולם, על-ידי הפניית הזרקור מהסביבה החיצונית למגבלותיה המובנות של החוקתיות, ולהכרה זו השלכות משמעותיות על דרכי ההתמודדות עם המשבר.

דנה אלכסנדר סיימה את לימודי המשפטים בהצטיינות באוניברסיטה העברית בשנת 1991, והיא בעלת תואר ראשון בפילוסופיה, בהצטיינות יתרה, מאוניברסיטת ייל (1987). עד לתחילת לימודי הדוקטורט עבדה דנה למעלה משני עשורים בתחום של זכויות אדם, תחילה כעורכת דין באגודה לזכויות האזרח בישראל ובהמשך כמנהלת המחלקה המשפטית שלה. תחומי עיסוקה המרכזיים כללו: אשפוז כפוי ואפטרופסות, הפליה טכנונית בכפרים הלא-מוכרים בנגב, מהגרי עבודה ומבקשי מקלט, גדר ההפרדה בשטחים הכבושים, זכויות חברתיות וכלכליות, וחופש ביטוי פוליטי. את לימודי הדוקטורט עשתה במסלול ישיר, ובשנת 2018 זכתה במלגת נשיא המדינה למצוינות ולחדשנות מדעית עבור המחקר.

From the beginning the paradox involved in the declaration of inalienable human rights was that it reckoned with an 'abstract' human being who seemed to exist nowhere.

Hannah Arendt, The Origins of Totalitarianism (1958)

ד"ר אלעד אוזן המשפט והמוסר של סיום המלחמה

מנחים: פרופ' איל בנבנישתי ופרופ' משה הלברטל

אלעד אוזן השלים את התואר השלישי במרכז מיתר ללימודי משפט מתקדמים. מחקר עוסק בפילוסופיה של המשפט, פילוסופיה של המוסר, ובפילוסופיה פוליטית. אלעד שהה כחוקר אורח בבית הספר למשפטים של אוניברסיטת הרווארד ובפקולטה לפילוסופיה באוניברסיטת אוקספורד. במהלך לימודיו זכה במלגת נשיא המדינה למצוינות וחדשנות מדעית ובפרס צגלה למאמר הטוב ביותר של תלמיד מחקר בפקולטה למשפטים. מאמריו פורסמו או עתידיים להתפרסם בכתבי-העת הפילוסופיים והמשפטיים המובילים בעולם. אלעד זכה במענק מחקר לפוסט-דוקטורט ע"ש מארי קירי, במלגת קרן פולברייט, ובמלגת Hauser של בית הספר למשפטים באוניברסיטת ניו-יורק. בשנת 2021 הצטרף לפקולטה לפילוסופיה באוניברסיטת אוקספורד כ - Junior Research Fellow.

תיאוריית המלחמה הצודקת (Just War Theory) מניחה את העקרונות המוסריים לשני שלבים מרכזיים בניהול מאבקים חמושים. החלק הראשון עוסק בהצדקות ליציאה למלחמה, או בשמו הלטיני jus ad bellum. החלק השני עוסק באיסורים ובמגבלות החלים על ניהול המלחמה (jus in bello). חלק שלישי, אשר זכה לתשומת לב מצד האקדמיה והפרקטיקה בשנים האחרונות, מאפיין את המחויבויות של הצד המנצח במלחמה (jus post bellum). בעבודה אני מציע חלק רביעי לתיאוריית המלחמה הצודקת, אשר עוסק במחויבויות המוסריות והמשפטיות **לחדול** מן הלחימה.

על פי תאוריית המלחמה הצודקת, כל עוד מטרות המלחמה צודקות, והכלים בהם נעשה שימוש לשם השגתן נחוצים ומידתיים, המלחמה יכולה להימשך עד שיושג ניצחון על האויב. אך בעוד שמלחמות עשויות להתחיל באותה הדרך שבה התחילו לאורך ההיסטוריה, הן כבר לא מסיימות באותה הדרך. הקריטריונים הישנים והמוכרים של ניצחון בשדה הקרב-כניעה ברורה של צבא או מדינה-כמעט ואינם מתקיימים יותר. העבודה מפתחת דיון במגבלות המוסריות והמשפטיות הרלוונטיות לסיום המלחמה. בהמשך, מפרטת העבודה את השיקולים המרכזיים להצדקות להפעלת השימוש בכוח, ובפרט, באיזו נקודה בזמן הצדקות אלו פוקעות, כך שהמלחמה, כעניין שבמוסר, צריכה להסתיים. באמצעות חשיפה של השיקולים העמוקים שעומדים בבסיס הנורמות המוסריות שמסדירות את השימוש בכוח, העבודה מציעה מסגרת פרשנית עבור הכללים המשפטיים והמגבלות המשפטיות על השימוש בכוח.

War is no longer declared, only continued.

Ingeborg Bachmann, Every Day.

ד"ר איתן דיאמונד הגנה על זכויות האדם בממשק בין מלחמה, משפט ודימוי

מנחים: פרופ' אייל גרוס ופרופ' תומאס קינן

איתן דיאמונד הוא משפטן המתמחה במשפט בינלאומי שעוסק זה כעשרים שנה בעבודה מעשית בעיקר בתחום זכויות האדם ובארגונים הומניטאריים. כיום הוא מנהל את המרכז למשפט הומניטארי בינלאומי של ארגון דיאקוניה בירושלים. בעבר שימש, בין היתר, כיועץ לארגוני האו"ם UNICEF ו-OHCHR, כמנכ"ל ארגון גישה, כיועץ משפטי בוועד הבינלאומי של הצלב האדום וכחוקר ויועץ משפטי בארגון בצלם. חבר בצוות העורכים של ה-Journal of International Humanitarian Legal Studies וכן בהנהלת הארגונים הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל והורים נגד מעצר ילדים. לאיתן תואר שני במשפטים מבית הספר לכלכלה ולמדע המדינה של לונדון (LSE), דיפלומה בזכויות האדם מהאקדמיה למשפט אירופאי ותואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית.

העבודה, שנכתבה באנגלית, בוחנת את ההשפעה של ייצוגים חזותיים המתווכים באמצעות טכנולוגיות תקשורת ומידע על סנגור הומניטרי, היינו על מאמצים להגן על זכויות האדם ועל ערכים הומניטריים במסגרת מצבי לחימה ובעימותים פוליטיים אלימים. העבודה מתמקדת בפרט בסכסוך הישראלי-פלסטיני, ומבקשת לחשוף ולנתח גורמים שהתוו והניעו את הדיון שהתעורר בשיח הציבורי ובפורומים משפטיים בישראל בעקבות פרסום תיעוד חזותי של פגיעה בפלסטינים שנגרמה, לפחות לכאורה, על-ידי אנשי כוחות ביטחון ישראלים ושהעלה חשד לשימוש אסור בכוח. בהתבסס על סקירה של תיאוריה רלוואנטית ומספר מקרי בוחן וחקירה של יחסי הגומלין ביניהן, העבודה מבקשת גם להצביע על תועלות ששימוש מושכל בייצוגים חזותיים עשוי להניב לפרויקט של קידום נורמות הומניטריות וזכויות אדם, ולעמוד על אתגרים וסיכונים שהסתמכות על ייצוגים חזותיים עלולה לזמן לפרויקט הזה. אגב בחינה זו, העבודה מאירה על תהליכים מתהווים שעלולים לשחוק את כוחו המרסן של החוק. בפרט מצביעה העבודה על התפשטותם של מנגנוני הכחשה שכרוכים לא רק בהכחשת העובדות או בפרשנותן מחדש, אלא גם בהכחשת ההשלכות הנורמטיביות של העובדות. גישה אחרונה זו, שהעבודה מכנה defiance, מתאפיינת באדישות ואף בעוינות כלפי נורמות משפטיות ומסוריות שבבסיס המשפט ההומניטארי ודיני זכויות האדם.

When the frame jettisons certain versions of war, it is busily making a rubbish heap whose animated debris provides the potential resources of resistance

Judith Butler, Frames of War: When is Life Grievable?

ד"ר גלעד לין משפט שטחי האימונים של צה"ל - משפט וגיאוגרפיה צבאית בישראל

מנחה: פרופ' יששכר (איסי) רוזן-צבי

עבודת המחקר בוחנת כיצד המשפט הישראלי תופס את שטחי האימונים הצבאיים, ומבירה כי למעשה אין למשפט הישראלי תפיסה אחידה של שטחי האימונים ושל הנוכחות הצבאית בהם. בהקשרים משפטיים שונים חושף המשפט הישראלי תפיסות שונות, והוא מיטלטל בין תפיסה הרואה בצבא את "בעל הבית" בשטח, גורם דומיננטי הנוכח בו באופן קבוע ורשאי לנהוג בו מנהג בעלים (בעתירות הנוגעות לבקשות של אזרחים להיכנס לשטחי האימונים הצבאיים), לבין תפיסה הרואה בו "אורח" גרידא (בפסיקה לפיצוי בגין הפגיעה הקניינית שנגרמה לבעלי קרקע פרטית בעקבות הטלת צו סגירה לצרכי אימונים על הקרקע), לבין תפיסה דואלית אשר מדגישה אלמנטים שונים משתי התפיסות הללו (בפסקי דין שעסקו בתביעות נגד המדינה בגין נזקי גוף שארעו בשטחי האימונים).

חרף התפיסות השונות ביחס למרחב שטחי האימונים והנוכחות הצבאית בהם, חושף המחקר קו מקשר ביניהן לבין המאבק האתנו-לאומי על הקרקעות המדינה, בין האוכלוסיה (והמדינה) היהודית לבין האוכלוסיה הערבית. המחקר חושף את זיקות הגומלין שבין שרטוט מפת שטחי האימונים של צה"ל, הדינים שחלים על שטחים אלו והמאבק האתנו-לאומי על הקרקעות במדינה.

המחקר עוסק בצורה ביקורתית בזיקות שבין המשפט לבין תחום הגיאוגרפיה הצבאית בהקשר של שטחי האימונים במדינת ישראל, ותורם לפיתוחו של תחום מחקר אותו ניתן לכנות "גיאוגרפיה צבאית משפטית" (legal military geography), אשר מצוי עדיין בחיתוליו.

גלעד מחזיק בתואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן; מוסמך במשפטים (מסלול מחקרי במסגרת מרכז מיתר) ונושא תואר דוקטור ממרכז מיתר בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. עבודתו השקילה לתזה עסקה בפרקטיקת החרמת הדירות שהיתה רווחת בתקופת המנדט ובעשורים הראשונים שלאחר הקמת המדינה.

במשך כעשרים שנים שירת גלעד בתפקידים שונים בפרקליטות הצבאית, בעיקר במחלקת הייעוץ והחקיקה. בתפקידו האחרון שימש כסגן ראש המחלקה וכיועץ המשפטי של חיל הרפואה.

33

"זה שוב חלק של המציאות הפוליטית. הצבא מחזיק בשטחים אלה כל עוד לא בא האזרח הישראלי ויושב בהם..."

(היועץ המשפטי לממשלה, מאיר שמגר, בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, 22.6.1970)

99

ד"ר יובל נבות מיסוי אופציות לעובדים בעידן הגלובליזציה

מנחה: פרופ' יורם מרגליות

עבודת המחקר עוסקת בהיבטי המס של תגמול עובדים באמצעות אופציות למניות בחברה המעסיקה אותם, והיא מתמקדת בעובדים העוברים לעבוד במדינות אחרות לאחר שהוענקו להם האופציות (שכנו בעבודה עובדים חוצי גבולות). בעבודה נטען שהסדרי המיסוי שאומצו בתחום זה, ובראשם ההסדר שאומץ על ידי ארגון ה-OECD בשנת 2005, גובשו לאור מטרה יחידה ופשטנית של מניעת מיסוי כפול של הכנסת העובדים מאופציות, וזאת בלי להביא בחשבון שיקולי מדיניות מס. הסדרים אלה מפריים עקרונות צדק חלוקתי ויעילות, ואף מביאים לחלוקה לא הוגנת בין מדינות של זכויות מיסוי הכנסת העובדים מאופציות. העבודה מציגה תפישה של המהות הכלכלית של תגמול עבודה באמצעות אופציות, הנסמכת על מודל מימוני. בהתבסס על מהות כלכלית זו, העבודה מציעה, ראשית, משטר מיסוי מדינתי לעובדים מקומיים, ולאחר מכן, משטר מיסוי בינלאומי לעובדים חוצי גבולות, שיחליף את הסדר ה-OECD. משטר המיסוי הבינלאומי המוצע מאמץ נורמות חלוקת זכויות מיסוי בין מדינות בהתבסס על תיאוריה נורמטיבית שיסודה בהשאת פונקציית הרווחה החברתית של המדינה. משטר מיסוי בינלאומי זה ניתן לאמץ באופן מעשי באמצעות אמנת מס מולטיטראלית, ברוח אמנות מס דומות שנמצאות כעת על סדר היום, או בדרך פרשנית באמצעות עדכון קודקס הפרשנות למודל אמנת המס של ארגון ה-OECD.

יובל נבות הגיע ללימודי הדוקטורט לאחר שנים של עבודה במחלקות מיסים של משרדי עורכי דין מובילים בישראל ובארצות הברית. במסגרת זו, יובל משמש כיועץ המס הראשי בעסקאות המיזוג והרכישה הגדולות והמשמעותיות בישראל, ומייצג תאגידי ענק טכנולוגים ומוסדות פיננסים גלובליים שפועלים בישראל. יובל מדורג באופן קבוע על ידי מדריכי דירוג בלתי תלויים בישראל ובחו"ל כאחד מבכירי עורכי הדין בתחום המיסים בישראל. בעבודת הדוקטורט שלו, יובל ביקש לברר שאלות אקדמיות בהן נתקל במהלך עבודתו המקצועית ולחבר בין העולם האקדמי לחזית עולם המעשה. יובל הוא בעל תואר ראשון בהצטיינות במשפטים ובחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים ותואר שני בהצטיינות בדיני מיסים מאוניברסיטת ניו יורק, במסגרתו זכה בפרס התלמיד המצטיין - *Harry J. Ruddick Memorial Award*. יובל ילמד בשנת הלימודים הבאה את הקורס במיסוי חברות בפקולטה למשפטים.

Watch the police and the tax man miss me, I'm mobile
The Who, "Going Mobile", 1971

ד"ר אביגיל פאוסט

בקולות שונים: דיוני החקיקה אודות אשראי צרכני ופשיטת רגל בקונגרס האמריקני 1968-2009

מנחים: פרופ' רון חריס ופרופ' רועי קרייטנר

קשרי הגומלין בין אשראי צרכני ופשיטת רגל של יחידים זכו לדיון נרחב בספרות. מחקרים רבים זיהו קשר חיובי בין שיעורי פשיטת רגל ובין גודל החוב של משקי בית, ומתאם בין גידול בשיעורי פשיטת הרגל לבין גידול כולל בהיקף האשראי הצרכני. מחקרים אחרים הדגימו כיצד דיני פשיטת הרגל משפיעים על התמריצים של לוויים ומלווים בשווקי אשראי צרכני. אף על פי כן, החקיקה אודות שני התחומים נפרדת ואף נדונה לרוב על ידי וועדות פרלמנטריות שונות. המחקר בוחן את ההשלכות של הפרדה זו על סוג הטיעונים שמעלים המשתתפים בהליך החקיקה (מחוקקים, נציגי ממשלה, נציגי קבוצות אינטרס ועוד) ועל סוג המדיניות המתגבשת כתוצאה מכך.

על ידי ניתוח של דיוני החקיקה על אשראי צרכני ופשיטת רגל בקונגרס האמריקני בין השנים 1968 ו-2009, המחקר מדגים כיצד מאפיינים מוסדיים של חקיקה מעצבים את השיח החקיקתי ומשפיעים על תהליך קביעת המדיניות. הטיעון המרכזי הוא שחקיקת אשראי צרכני וחקיקת פשיטת רגל מערבות שאלות עובדתיות ונורמטיביות משותפות, אולם ההפרדה המוסדית בין תהליכי החקיקה יצרה מְסָגָר שונה לדיון בשאלות הללו. המסגור השונה תמך בהמשגות מתחרות של הקשר הסיבתי בין אשראי ופשיטת רגל ובטיעונים מנוגדים אודות היחס הראוי בין הפרט, המדינה והשוק, ותרם לכך שדיני האשראי הצרכני ודיני פשיטת הרגל התפתחו בכיוונים שונים.

אביגיל היא בוגרת התוכנית הבין-תחומית לתלמידים מצטיינים ע"ש לאוטמן ובעלת תואר ראשון (בהצטיינות) ושני (בהצטיינות יתרה) מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. במהלך לימודיה שימשה כעורכת כתב-העת "עיוני משפט". אביגיל התמחתה בבית המשפט העליון ועבדה כעורכת דין בתחום הליטיגציה המסחרית במשרד פישר-בכר-חן. במהלך לימודי הדוקטורט שימשה כעוזרת הוראה בקורסים דיני חוזים ותיאוריה משפטית וכמרצה בקורס ניתוח הטקסט המשפטי, והייתה עמיתת מחקר במכון ספרא לאתיקה. אביגיל קיבלה מלגת פוסט-דוקטורט ממכון סאקר למחקרי חקיקה ומחקר השוואתי באוניברסיטה העברית בשנה"ל תשפ"א, וזכתה במלגת פוסט-דוקטורט ע"ש ליידי דיוויס לשנה"ל תשפ"ג. מאמר המבוסס על עבודת הדוקטורט שלה התפרסם בכתב-העת *American Bankruptcy Law Journal*.

In politics, causal theories are neither right nor wrong, nor are they mutually exclusive... They are fights about the possibility of control and the assignment of responsibility.

Deborah A. Stone

ד"ר דלית פליישהקר העיצוב המשפטי של המערכת הפיננסית

מנחה: פרופ' רועי קרייטנר

דלית פליישהקר היא משפטנית העוסקת במחקר של רגולציה פיננסית ומוניטרית. דלית מרצה באוניברסיטת ת"א ומלמדת קורס על רגולציה פיננסית, וכן קורסים נוספים לתואר הראשון והשני במשפטים.

לדלית תואר ראשון (בהצטיינות), ותואר שני (בהצטיינות יתרה), תזה: "רגולציה פיננסית גלובלית" מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א. תוך כדי לימודי הדוקטורט דלית היתה עמיתה במרכז צבי מיתר, במרכז אדמונד ספרא, והועסקה כסטודנטית בחטיבת המחקר בבנק ישראל. דלית נבחרה להשתתף בתוכנית של קרן המטבע הבינלאומית (IMF), במסגרתה כתבה והציגה בקרן מסמך העוסק ברגולציה של בנקאות הצללים. היא פרסמה מספר מאמרים, והציגה בכנסים באוניברסיטאות מובילות.

מאז קבלת הרישיון דלית גם עובדת כעו"ד בתחום הליטיגציה המשחרית במשרדים מהשורה הראשונה.

הדוקטורט בוחן את העיצוב המשפטי של המערכת הפיננסית בארה"ב אחרי המשבר הפיננסי האחרון (2007). באמצעות שלוש דוגמאות, המחקר מראה שהרגולציה מקדמת יצירה של מערכת פיננסית מסוג המקושר לאי היכולת של הכסף להגיע למקומות פרודוקטיביים ולהעמקת אי השוויון. הטענה הינה איפוא כי בדרך להשגת המטרה המרכזית של יציבות, נפגעת "מטרת-העל" של קידום הכלכלה הריאלית.

הדוגמה הראשונה עוסקת בהשוואת הרגולציה הבנקאית לזו של סקטור "בנקאות הצללים". ההשוואה מעלה כי קיים ארביטראז' רגולטורי, אשר עלול להוביל להסטת פעילות פיננסית מהבנקים אל עבר מוסדות ומכשירים פיננסיים חדשניים יותר. הדוגמה השנייה עוסקת ברגולציה של תחום הנגזרים, ומראה כי התמקדות בקריטריונים כגון שקיפות וסליקה מרכזית מאפשרת הפיכתו של הסקטור לספקולטיבי יותר. הדוגמה השלישית עוסקת בכלים מוניטריים חדשים שפותחו ע"י הפד. הדוגמה מראה כיצד כלים טכניים ונייטרליים לכאורה משפיעים על ההיצע והביקוש בשוק הפיננסי וכתוצאה מכך - על האופן שבו המערכת הפיננסית נבנית ופועלת.

ההשלכות של שלוש הדוגמאות מלמדות כי נוצרת פיננסיאליזציה הולכת וגוברת, בין היתר באמצעות עידוד גדילתה של "בנקאות הצללים". למרות קיומו של כסף, הוא נשאר "כלוא" בתוך המערכת הפיננסית עצמה. צירוף הדוגמאות מעלה כי תוצאה זו איננה מקרית (אף אם איננה מכוונת); היא נובעת מתפיסות עומק לגבי מהותה של רגולציה פיננסית. המסקנה היא כי כדי לאפשר לרגולציה הפיננסית ליצור מערכת שתקדם שגשוג ושוויון, נדרש שינוי משפטי.

Finance is not an issue just for markets. Finance is also an issue for democracy. Because the government shapes financial markets and because finance determines distributions of wealth and power in society, finance should be subject to democratic control.

Adam J. Levitin, *Safe Banking: Finance and Democracy*, 83 U. Chi. L. Rev. 357 (2016)

עמיתות ועמיתי מיתר
תואר שלישי

משה להב

ביטוח ורגולציית סייבר

מנחה: פרופ' רונן אברהם

משה להב הוא תלמיד מחקר לתואר שלישי במשפטים במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. כבוגר תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן, משה עבד במשך כעשור במשרד גרוס, אורעד, שלימוף ושות', משרד בינלאומי בתחום הביטוח המסחרי. במסגרת עבודתו, משה העניק ייעוץ משפטי לחברות ביטוח מחו"ל ומישראל ולמבטחי משנה.

במסגרת לימודיו לתואר שני מחקרי במרכז מיתר, משה כתב תזה שכותרתה "ביטוח כרגולציה סביבתית בישראל" בהנחיית ד"ר דוד שור, וסיים בהצטיינות יתרה. בנוסף, משה שימש כעוזר הוראה של פרופ' טום בייקר מאוניברסיטת פנסילבניה, הידוע כחוקר המוביל בתחום הביטוח בארה"ב. כתלמיד מחקר לתואר שלישי, משה ממשיך לחקור בתחום הביטוח הקרוב לליבו.

בד בבד עם הזינוק המטאורי העולמי בתכיפותם וחומרתם של סיכוני סייבר, ניכרת עלייה בחשיבותו של ביטוח סייבר, הנחשב לענף הביטוח הגדל באופן המהיר ביותר בארה"ב, באירופה ובישראל. על רקע זה מתחדדת חשיבות הדיון בהיבטים משפטיים וחברתיים הנוגעים להשפעת ביטוח סייבר על ההגנה מפני מתקפות סייבר ועל הרווחה החברתית.

במסגרת הדיון, שבה ומתעוררת המחלוקת התאורטית בספרות המשפטית ביחס למושג "ביטוח כרגולציה", ובשאלה כיצד ביטוח משפיע על התנהגות המבוטחים והתמריצים שלהם להפחית את הסיכונים הנובעים מפעילותם, ועד כמה הביטוח מממש את הפוטנציאל הגלום בו לאסדרת פעילות המבוטחים. שאלה זו ניצבת בבסיס מחקר איכותני המתפרש על פני ארה"ב, אירופה וישראל, ומנתח את מערכות היחסים בין השחקנים המרכזיים בתעשיית ביטוח הסייבר. המחקר בוחן כיצד ביטוח סייבר משפיע בפועל על סיכוני הסייבר של המבוטחים, ומהם התנאים הנדרשים לכך שחברות ביטוח סייבר ישמשו כרגולטוריות וכמנהלות הסיכונים של מבוטחיהן.

מטרת המחקר העליונה היא לפתח מודל יישומי להערכת ההיתכנות לקיומו של שוק ביטוח סייבר אפקטיבי בו ביטוח הסייבר משמש כאמצעי לרגולציית סייבר אופטימלית של השוק הפרטי, כמנגנון מחליף או משלים לרגולציה שלטונית. ממצאי המחקר יהוו בסיס אמפירי להצעה לרפורמה בשוק ביטוח הסייבר, שתוביל ליצירת ביטוח ורסטילי, מתוחכם ויעיל באסדרת פעילות המבוטחים, ותביא להגברת ההגנה מפני סיכוני סייבר, לצמצום סיכוניו כמו גם להפחתת נזקיו בעולם.

I don't think we or anybody else really knows what they're doing when writing cyber [insurance].

Warren Buffett

אודי נוימן

ההיסטוריה של עריכת דין ממשלתית בישראל

מנחים: פרופ' אסף לחובסקי ופרופ' נטע זיו

אודי סיים תואר ראשון במשפטים בהצטיינות, באוניברסיטת בר אילן, ותואר שני מחקרי משפטים, בהצטיינות, במרכז מיתר באוניברסיטת תל אביב.

עבודת התזה שלו בחנה האם יש משמעות לסדר הדעות בפסק הדין. במסגרת המחקר קיבלו כ-600 נבדקים פסק דין שבו נערכה מניפולציה בסדר הדעות, ונמצא שבאופן מובהק הדעה האחרונה בפסק הדין משכנעת יותר מהדעה הראשונה.

אודי פרסם שני מאמרים. הראשון, "ידי בכל ויד כל בו: על הייעוץ המשפטי למשרדי הממשלה בעשור הראשון למדינה", התפרסם בכתב העת "משפטים"; השני: "ד"ר מנחם דונקלבלום: עורך דין, נשיא הסתדרות עורכי הדין, שופט" התפרסם בכתב העת "מחקרי משפט".

שאלת המחקר המוצע נועדת לבחון האם ובאיזו מידה הצליחו עורכי הדין הממשלתיים בישראל ליצור תפקיד בעל עצמאות ואוטונומיה, הן ביחס לדרג הפוליטי והן ביחס לפקידות במנגנונים השונים של המדינה?

עבודת הדוקטורט תבחן את הסיבות לכך, כיצד עשו זאת ומהם התהליכים והאירועים שמנעו או סייעו להשגת אותה עצמאות. כמו כן, שאלה זו תיבחן גם ביחס לשירות המשפטי הממשלתי במדינות אחרות, ובפרט במדינות פוסט-קולוניאליות; וכן תיבחן הן ביחס למוסד עריכת הדין הממשלתי בכללותו, והן בנוגע לכל עורך דין ועורכת דין, ועצמאות שיקול הדעת שלו ושלה אל מול גורמים שונים בעבודתה. בתוך כך אבקש לשאול מהו המודל המוסדי שהנחה את קברניטי המדינה בהקמתו של השירות המשפטי הממשלתי בישראל, והאם וכיצד מודל זה תרם לעצמאותם של עורכי הדין הממשלתיים. עוד אבקש לבחון אם עוצבה זהות מקצועית ייחודית לעורכי הדין הממשלתיים, ואם כן כיצד היא השפיעה על העצמאות של עורכי הדין הממשלתיים. שאלות אלו תיבחנה במהלך השנים 1948-1975, השנים שהיו השנים המעצבות של מדינת ישראל.

The lawyer can be a cautious killjoy or a radical interventionist

Thomas O. McGarity, *The Role of Government Attorneys in Regulatory Agency Rulemaking*,
61 L. & Contemp. Probs. 19, 28 (1998)

בנימין ניומן

המתח הליברלי באדברסריות ההליך הפלילי

מנחה: פרופ' טליה פישר

תחום ההתעניינות של בנימין טובב סביב התפר שבין עולם המשפט לפילוסופיה, תוך התייחסות לאופן שבו עולם המשפט מתנהל הלכה למעשה. במסגרת התואר השני מאוניברסיטת קיימברידג', חקר בנימין את העולם הפלילי המעשי, במסגרתו כתב עבודת תזה על פרקטיקת הסדרי הטיעון בישראל ואנגליה ומקומו של בית המשפט בפרקטיקה, מחקר שבהמשך עובד לכדי מאמר אשר פורסם בכתב עת בינלאומי.

המחקר כעת משלים את המחקר הקודם ברובד התיאורטי-נורמטיבי, ומאפשר לבנימין להשלים את הידע המעשי שרכש בפרקטיקה היומיומית עם הידע התיאורטי שרכש בפילוסופיה ובתורת המשפט, בניסיון לתת מענה נורמטיבי לבעיות עכשוויות הקיימות בפרוצדורה הפלילית. המחקר מתמקד בהיבטים הנורמטיביים של המאפיין האדברסרי של ההליך הפלילי. במסגרתו, מבקש לשים את הדגש על מאפייניו הליברליים של ההליך ול-"מתח הליברלי" הקיים, בין אוטונומיית הצדדים בניהול ההליך להגנה על זכויות נאשמים ובמניעת הרשעות שווא. כמענה למתח, הוא מבקש להפנות אל משנתו הפילוסופית של אנתוני דאף הרואה ערך בהליך בקריאת הנאשם לדין, באופן שמקנה ערך אינטרינזי לאוטונומיית הנאשם כחלק מובנה של ההליך. על דרך תפיסה, מבקש בנימין לקרוא מחדש את ההליך האדברסרי, ולעמוד על השינויים שחלו בהליך, תוך התייחסות למפנה הניהולי של בתי המשפט כפי שבא לידי ביטוי בפועל בשנים האחרונות בפרקטיקה היומיומית.

בנימין ניומן הוא תלמיד מחקר לתואר שלישי במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, אוניברסיטת תל אביב. בנימין הוא בעל תואר ראשון במשפטים ופילוסופיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; תואר מוסמך בפילוסופיה מאוניברסיטת תל אביב אותו סיים בהצטיינות יתרה, ובעל תואר מוסמך במשפטים מאוניברסיטת קיימברידג' שבאנגליה. לצד השכלתו האקדמית, בנימין פעיל בתחום החברתי, ובמהלך השנים האחרונות, עבד בתור עורך דין בתחום הפלילי מטעם הסיניגוריה הציבורית, במהלכם ייצג עשרות עצורים, נאשמים ואסירים, במגוון תיקים מגוונים ומורכבים, תוך השגת הישגים משפטיים ואנושיים כאחד.

[[It is the story of how we came to live under a criminal procedure for which we have no adequate theory
John H. Langbein, The Origins of Adversary Criminal Trial 9 (2003)

שלי פסטרנק

בעקבות המשפט של העצמי

מנחים: פרופ' רועי קרייטנר ופרופ' אניטה ל. אלן

שלי היא תלמידת מחקר לתואר שלישי במשפטים. לשלי תואר ראשון במשפטים ובמדע המדינה מאוניברסיטת תל אביב, ותואר שני מחקרי משפטים ממרכז מיתר באוניברסיטת תל אביב. עבודת התזה שכתבה בהנחיית פרופ' איל בננישתי, בחנה את התופעה של המרוץ לאדמות במאה ה-21, וביקשה להתמודד עם מושג ריבונות המדינה העומד בבסיסה. כותרת העבודה: "קסמה של הריבונות? מותה ותחייתה של ריבונות המדינה במרוץ לאדמות במאה ה-21"

חברה ליברלית מעודדת בני אדם להיות מי שהם, חופשיים ומאושרים בדרכם, ולהגדיר את עצמם בעצמם. אולם לעתים זהותו האותנטית של אחד, נתפסת בידי אחרים בתור התחזות. או אז, נדרש המשפט להתערב, ומתברר שהכרעה כה אינטימית, אינה פרטית לחלוטין אלא נמצאת בתפר שבין הפרטי לציבורי. עוד מתברר שהמשפט מהווה זירה מרכזית להתמודדות עם יצוגים מתחרים של זהות, ועם הנחות סותרות לגבי זהות, עוד בטרם התגלע סכסוך כלשהו. כל זאת, בסביבה המתגרת עמדות בסיסיות של אמת ושקר, מציאות ובדיה.

במחקר, מתח זה יבחן בשלושה תחומים: אמנות, הדין הפוזיטיבי והמרחב האינטרנטי. עולם האמנות מפגיש יצירות שפורסמו תחת שם בדוי, עם הקהל ועם השוק. המשפט, נטוע במציאות, נדרש להתמודד עם עולם מבוסס דמיון, כשזהות האמן שלובה ביצירת האמנות עצמה. התמודדות זו תוביל לבחינה מעמיקה של הניצב מאחורי השם הבדוי. מאפיינים שברגיל נתפסים טבעיים - שם, מין ומגדר, גזע ומוצא אתני - שהדין הפוזיטיבי אך מתעד, יתגלו בתור תוצר הכרעות משפטיות, חברתיות ופוליטיות. כל אלה נדחקים אל הקצה במרחב האינטרנטי, בו כל אחת יכולה להיות מי שהיא רוצה. לכאורה.

המסגרת התיאורטית לדיון נשענת על גישתו הפסיכואנליטית של ז'אק לאקאן. גישה שבבסיסה הניסיון להבין את סיפורו של הפרט מנקודת מבטו, במילותיו שלו. גישה שלא נרתעת מקיומם של דמיון, זיוף, העמדת פנים והתחפשות; ואף מכירה בחשיבותם לחיפוש אחר העצמי.

'Who are YOU?' said the Caterpillar...

Alice replied, rather shyly, 'I—I hardly know, sir, just at present—at least I know who I WAS when I got up this morning, but I think I must have been changed several times since then.'

'What do you mean by that?' said the Caterpillar sternly. 'Explain yourself!'

'I can't explain MYSELF, I'm afraid, sir' said Alice, 'because I'm not myself, you see.'

Lewis Carroll, Alice's Adventures in Wonderland (1865)

עידו צנג

שוק-האשראי הצרכני ותעשיית ההלוואות בין עמיתים (P2P) בישראל

מנחים: פרופ' רון חריס וד"ר מורן אופיר

עו"ד עידו צנג, סיים תואר ראשון במשפטים וממשל בהצטיינות באוניברסיטת רייכמן ותואר LLM מאוניברסיטת קיימברידג' באנגליה שם כתב תזה בהנחייתו של פרופסור ג'ון אליסון. אחרי שהשלים את לימודי התואר השני, הצטרף לרשות ניירות ערך וכיהן כראש תחום אכיפה במחלקת הפיקוח על הבורסה וזירות הסוחר. בין השנים 2018-2020 עמד בראש הקליניקה לשוק ההון באוניברסיטת רייכמן. מאז 2020 עידו הוא דוקטורנט במרכז צבי-מיתר ומשמש כמרצה באוניברסיטת רייכמן.

עבודת המחקר של עידו מתרכזת בתעשיית ה-P2P (פלטפורמות אינטרנטיות להלוואות בין עמיתים). המחקר בוחן את המיקרו קוסמוס של שוק האשראי הצרכני ושוק האשראי לעסקים קטנים בישראל תוך ניסיון להתחקות אחרי פתולוגיות מרכזיות המאפיינות אותו ולזהות נורמטיבית את החסרים הקיימים עבור מגזרים אלה. עיקרו של המחקר עוסק בניית תיאורטי ואמפירי של תעשיית ההלוואות בין עמיתים עצמה. המחקר מבקש לעמת את ניתוח התעשייה עם הניתוח הנורמטיבי של הפתולוגיות בשוק האשראי הישראלי ולבחון את השאלה- האם תעשיית ה-P2P יכולה לספק מענה מתאים לחסרים הקיימים. כחלק מהעיסוק בשאלה, בוחן המחקר את תפקידו של המשטר הרגולטורי משפטי, שמסדיר את התחום ומגדיר את גבולות הגזרה של הפעילות ובכך מהווה אחד הגורמים המשמעותיים בעיצוב מבנהו של שוק האשראי. עיקר תרומתו של המחקר היא עבור שוק האשראי הישראלי ומסקנותיו יעניינו את קובעי המדיניות בתחום, תרומה נוספת היא להבנת וניתוח תעשיית ה-P2P עצמה והיא נובעת מכלים תיאורטיים מקוריים שפותחו לצורך ניתוח זה.

גיא קינן יצירת דין בוועדת המשפט הבין-לאומי של האו"ם

מנחה: ד"ר דורין לוסטיג

מחקרו של גיא בוחן התפתחויות תורת-משפטיות שהתרחשו במשפט הבין-לאומי במחצית השנייה של המאה העשרים ומנתח את השלכותיהן על התיאוריה השלטת בדבר התפתחותו של המשפט. המחקר משתמש בעבודתה של ועדת המשפט הבין-לאומי של האו"ם (ה-International Law Commission) כעדשה לבחינת שינויים טקטוניים שחלו - ושהוחמצו - בהתפתחות המשפט הבין-לאומי. המחקר מציע היסטוריה ותיאוריה של עבודת הוועדה, ודרכן גם היסטוריה ותיאוריה של התפתחות המשפט הבין-לאומי בעשורים האחרונים.

גיא הוא תלמיד מחקר לתואר שלישי במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. גיא בוגר הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב (2010) ומוסמך הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (2015). מאז שסיים את לימודי התואר הראשון עובד גיא בשירות המדינה כיועץ משפטי בתחום המשפט הבין-לאומי.

ענת עובדיה-רוזנר

יחסי מיעוט ורוב במשפט הציבורי הישראלי: לקראת חשיבה מחודשת

מנחה: פרופ' ישי בלנק

לענת תואר ראשון במשפטים (LL.B) בהצטיינות, ותואר שני בהיסטוריה כללית (M.A), בהצטיינות יתרה, מאוניברסיטת תל אביב, ובנוסף היא בוגרת תוכנית המצטיינים במדעי הרוח והאומנויות של אוניברסיטת תל אביב (B.A), בהצטיינות. במהלך לימודיה לתארים הקודמים ענת כיהנה כעורכת של כתב העת "עיוני משפט", שימשה כעוזרת מחקר והוראה בתחומים שונים ועבדה במחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-חוקתי) במשרד המשפטים. את התמחותה השלימה בבית המשפט העליון, בלשכת השופטת דפנה ברק-ארז. לצד לימודי הדוקטורט, ענת מלמדת בפקולטה את הקורס "ניתוח הטקסט המשפטי" ומשמשת כרכזת ההשמה במערך קידום הסטודנטים הערבים.

יחסי מיעוט ורוב משמשים כתשתית הרעיונית של הסדרים משפטיים רבים במשפט הציבורי, כגון שיטת הבחירות, מערך היחסים בין הרשויות או מנגנוני ייצוג ואיסור אפליה שונים. עם זאת, מחקרים קודמים טרם עסקו בבחינה יסודית של מסגרת חשיבה זו כשלעצמה או איתגרו אותה באופן מעמיק. עבודת הדוקטורט של ענת מבקשת למלא חלל זה ולערוך מחקר היסטורי-ביקורתי המתחקה אחר התפתחותה, מאפייניה והשלכותיה של מסגרת יחסי מיעוט ורוב במשפט הציבורי הישראלי. על סמך מחקר ארכיוני והתמקדות במספר מקרי בוחן, העבודה בוחנת כיצד אופני ההמשגה של "מיעוט" ו"רוב" נוצרו, התפתחו והשתנו מקום המדינה ועד ימינו, מי היו קבוצות המיעוט והרוב שמקבלי החלטות ישראלים דמיינו בתקופות שונות, כיצד המשגות אלה כוננו מבנים ומנגנונים משפטיים, וכיצד הכללים המשפטיים עצמם יצרו תפיסות שונות בנוגע להיררכיות ויחסים חברתיים. באמצעות ניתוח תהליך זה, המחקר בוחן האם הגיעה העת לשקול מחדש את האופן שבו אנו חושבים על יחסי מיעוט ורוב, כאשר גישה חדשה עשויה להניב מנגנונים משפטיים חלופיים וטובים יותר.

People can share premises about the salient aspects of the legal order that are so basic that actors rarely if ever bring them consciously to mind

Duncan Kennedy

עמיתות ועמיתי מיתר **תואר שני**

מייס עבדאללה

הטרור המיני: המגדרניזציה של המסגרת החוקית של דיני טרור

המנחה: ד"ר נטלי דודזון

בשנים 2013 - 2014, אלפי אזרחים ואזרחיות, רובן נשים עם ילדים קטינים, נסעו ממדינות של האיחוד האירופי להצטרף לדאע"ש, בעיראק או בסוריה. חלק מהמדינות, כמו צרפת סירבו לקבל בחזרה את האזרחים והאזרחיות שלה והכירו בסמכות השיפוט של עיראק להעמיד לדין את האזרחים והאזרחיות שלו. מדינות אחרות נהגו כמו גרמניה אשר השתמשה בסמכות השיפוט האוניברסלית שלה להעמיד לדין את האזרחים והאזרחיות שלו בעת חזרתם/ן לגרמניה. במקרים אלו, תובעים ובתי משפט גרמניים הרחיבו את העבירות לכלול היבטים מגדריים על מנת להרשיע נשים בעבירות כמו פשע מלחמה, שדידת בית או השתתפות בארגון טרור על המעשים של בני הזוג שלהן או הילדים שלהן. כלומר, בחירת נשים אלו לתמוך בבן זוג שהצטרף לדאע"ש או לטפל בבית בזמן שבו הזוג לוחם נתפסה כהשתתפות בארגון טרור או פשע מלחמה. המחקר מתבקש להתעסק בהתנהגות הצפויה מנשים בהקשר של טרור ומלחמה.

התזה בוחנת את העבירות וההסברים שבתי משפט גרמניים עושים בהם שימוש להרשיע נשים בעבירות מגדריות שקשורות לטרור ומלחמה. לצורך המחקר, אתבסס על התיאוריה של "פרפורמטיביות מגדרית" (performative gender) כפי שעולה מהכתיבה של ג'ודית באטלר. לטענתה, גברים ונשים לומדים/ות להתנהג בדרכים מסוימות, דרך לבוש, צורת דיבור, ותסרוקת, כדי להשתלב בחברה. ולכן, היא קובעת שמגדר הוא בעצם מעשה, או ביצוע, ולא נתון בילוגי. במקרה של נשים גרמניות שהורשעו, ההופעה שלהן והמעשים שלהן בטרטוריה של דאע"ש, נתפסת כתפקיד נשי בתמיכת הארגון. דרך עבודת מחקר, אני שואפת להצביע על ההשלכות השליליות של שילוב בין מגדר ודיני טרור על נשים.

מייס עבדאללה בעלת תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ותואר ראשון בספרות אנגלית ותכנית אופקים מאוניברסיטת חיפה. כיום, מייס משלימה את עבודת התזה שלה לתואר שני במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים במסגרת המסלול המואץ. במהלך לימודיה השתתפה בקליניקה לזכויות עובדים, הייתה עורכת בכת-העת "TIL - Theoretical Inquiries in Law", טרום מתמחה במרכז "עדאלה", ועוזרת הוראה של פרופ' נטע זיו, פרופ' אליאב ליבליך, וד"ר שרון ידן. בשנת הלימודים הבאה (2022 - 2023), תתחיל מייס את ההתמחות המשפטית שלה במשרד ארדינסט, בן נתן, טולידאנו ושות' עם המבורגר עברון.

"Criminal justice" is what happens after a complicated series of events has gone bad. It is the end result of failure--the failure of a group of people that sometimes includes, but is never limited to, the accused person.

Paul Delano Butler, *Let's Get Free: A Hip-Hop Theory of Justice*

דוד פוקס

תיאוריה של זכות הפעולה הפרטית בדיני הנזיקין לפי תורת המשפט של הנס קלזן

מנחה: פרופ' אביחי דורפמן

אחת האינטואיציות החזקות שלנו לגבי דיני הנזיקין היא שיש לנו זכות לתבוע, לפעול כנגד מי שפגע בנו. אולם, האם הזכות הזו כל כך ברורה ומובנת מאליה? האם אין בה סוג של תוקפנות ונקמה פרטית? מדוע אנחנו זכאים לה בדיני הנזיקין, אבל במשפט הפלילי לא? עבודה זו עוסקת בזכות הפעולה הפרטית בדיני הנזיקין, משמעותה התיאורטית וערכה הנורמטיבי.

טענת העבודה היא שאנחנו חייבים ניתוח מקיף של זכות הפעולה הפרטית כדי להבין מה המשפט עושה בדיני הנזיקין. אולם, ניתוח כזה אינו בנמצא. לכן, העבודה מבקשת להציג תיאוריה לזכות, המתבססת על כתביו של המשפטן הנס קלזן, אבי "התיאוריה הטהורה למשפט". זכות הפעולה הפרטית בהתאם לתיאוריה הטהורה היא הסמכת האדם הפרטי לנקוט בפעולה שעלולה להוביל להטלת סנקציה על מי שהפר את חובתו כלפיו. בכך, הפרט המוסמך נוטל חלק ביצירת נורמה חדשה החלה עליו ועל התובע. לפעולה זו משמעות כפולה – מצד אחד היא מעצימה את התובע לחוקק את החוק שמחייב אותו, וכך מנחילה חירות ודמוקרטיה בסדר הכופה של המשפט, אך בד בבד, היא מאפשרת לתובע להשתתף בהפעלת סנקציה על הנתבע. העצמת התובע היא באמצעות שעבוד הנתבע. להבנה זו משמעות נורמטיבית. היא דורשת מאתנו להצדיק את הענקת הזכות, ולהסביר מדוע נכון, במקרים מסוג מסוים, להעצים פרט אחד על חשבון הפרט השני, וכך להעניק הצדקה נורמטיבית לדיני הנזיקין.

דוד הוא בעל תואר ראשון במשפטים ותואר ראשון בלימודי אפריקה מאוניברסיטת תל אביב. לאחר לימודיו התמחה אצל סגן נשיא בית המשפט המחוזי בתל אביב, השופט ישעיה שנור. כיום הוא כותב את עבודת התזה שלו לתואר שני במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, בהנחייתו של פרופ' אביחי דורפמן. במהלך לימודיו השתתף בקליניקה לזכויות עובדים, שימש כחבר מערכת בכתב העת "דיני ישראל", והיה עוזר הוראה לפרופ' יצחק בנבגי ופרופ' אריה אדרעי. בנוסף, עבד כעוזר מחקר של ד"ר נטלי דוידזון בתכנית ILDC של אוניברסיטת אוקספורד, והדריך בתוכנית המשפט המבוים ההיסטורי, בשיתוף עם אוניברסיטת וינה.

33

קבל את רצוני בעניין הזה, והנח לבית הדין לומר את דברו
(מיכאל קולהאוס למרטין לותר)

"מיכאל קולהאוס" מאת היינריך פון קלייסט

99

ליטל פילר

ייצוג הולם של בני ובנות המיעוט הערבי-פלסטיני: מוסדות התכנון והבנייה כמקרה בוחן

מנחה: פרופ' חיים גנז

המחקר מתמקד בשאלת שילובו ושיתופו של המיעוט הערבי-פלסטיני בישראל בתהליכי ובמקדי קבלת החלטות תוך התמקדות במקרה הבוחן של ייצוגן ההולם של מיעוט זה במוסדות התכנון והבנייה בישראל. המחקר בוחן את תפקידם של מוסדות התכנון והבנייה כמעצבים של המרחב בישראל וכן את ההשלכות הצפויות מהסדרתה של הזכות לייצוג הולם במוסדות אלו על עיצוב המרחב הגאוגרפי, הדמוגרפי והחברתי בישראל. המחקר מבקש לעורר דיון ביקורתי בהשלכות של הסדרתה החלקית של הזכות לייצוג הולם במוסדות התכנון והבנייה, תוך שימת דגש על תפקידם של מוסדות אלו וחשיבות ההחלטות המתקבלות בהם כמעצבים את המציאות המרחבית בישראל בהקשר של יחסי יהודים וערבים.

ייחודו של המחקר נובע מכך שהוא בוחן את שאלת הייצוג של המיעוט הערבי-פלסטיני במוסדות התכנון והבנייה הן לאורה של הספרות הרחבה העוסקת בלאומיות, רב-תרבותיות ובתיאוריות שונות של דמוקרטיה והן לאורה של הכתיבה הביקורתית-משפטית אודות הקשר בין משפט, מרחב, קהילות והשפעת הסדרים משפטיים על עיצובם. המחקר נשען על הספרות הרחבה בתחומים אלו וממשיך אותה באמצעות בחינת ההבטחה האפשרית שגלומה בכינון השתתפות כמהלך ביניים, היכול לסייע בהתמודדות עם אי-השוויון והאפליה בחלוקת תקציבים ובמשאבים, שכאמור בא לידי ביטוי בצורה משמעותית בתחום של הקצאת קרקעות. באופן זה, המחקר מציג נקודת מבט חדשה על נושא הייצוג ההולם במוסדות העוסקים בעיצוב המרחב.

ליטל בוגרת תואר ראשון במשפטים, בפקולטה למשפטים ע"ש רדזינר באוניברסיטת רייכמן (L.L.B) ותואר ראשון בממשל בבית הספר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה באוניברסיטת רייכמן (B.A). עם סיום לימודיה התמחתה במחלקת הליטיגציה המסחרית במשרד עורכי-הדין אגמון ושות' רזנברג הכהן ושות'. לאחר הסמכתה כעורכת-דין עבדה ליטל במחלקת הליטיגציה האזרחית והמינהלית של משרד עורכי-הדין שפיגלמן, קורן זמיר ושות'. במהלך לימודי התואר השני עובדת ליטל כעוזרת מחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה וכן כעוזרת מחקר של פרופ' חיים גנז, פרופ' ישי בלנק, פרופ' איסי רוזן צבי וד"ר ראוייה אבורביעה. בנוסף היא משמשת כעוזרת הוראה ומתרגלת של פרופ' רות הלפרין-קדרי, ד"ר ישי מישור, ד"ר יפעת נחמיאס וגב' בר אטרקצ'י.

אנו קוראים - גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חודשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על שלום וליטול חלקם בבנין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

מגילת העצמאות, 1948

הוועד המנהל

פרופ' ישי בלנק - דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן ומנהל מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים
פרופ' אריאל פורת - נשיא אוניברסיטת תל אביב
פרופ' מרק שטייף - רקטור אוניברסיטת תל אביב
פרופ' יששכר רוזן-צבי - סגן דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
פרופ' יצחק בנבגי - יו"ר הוועדה היחידתית לתלמידי מחקר, הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
גב דפנה מיתר- נחמד
מר אביעד מיתר
עו"ד מאיר לינזן

הנהלה אקדמית

פרופ' ישי בלנק - דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן ומנהל מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים
פרופ' יששכר רוזן-צבי - סגן דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
פרופ' יצחק בנבגי - יו"ר הוועדה היחידתית לתלמידי מחקר, הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן
פרופ' נילי כהן
פרופ' מנחם מאוטנר
פרופ' חנוך דגן

מנהלת המרכז

גב מיכל לייבוויץ' - רכזת מנהלית
גב' איילת אבראל - מזכירת תארים מתקדמים